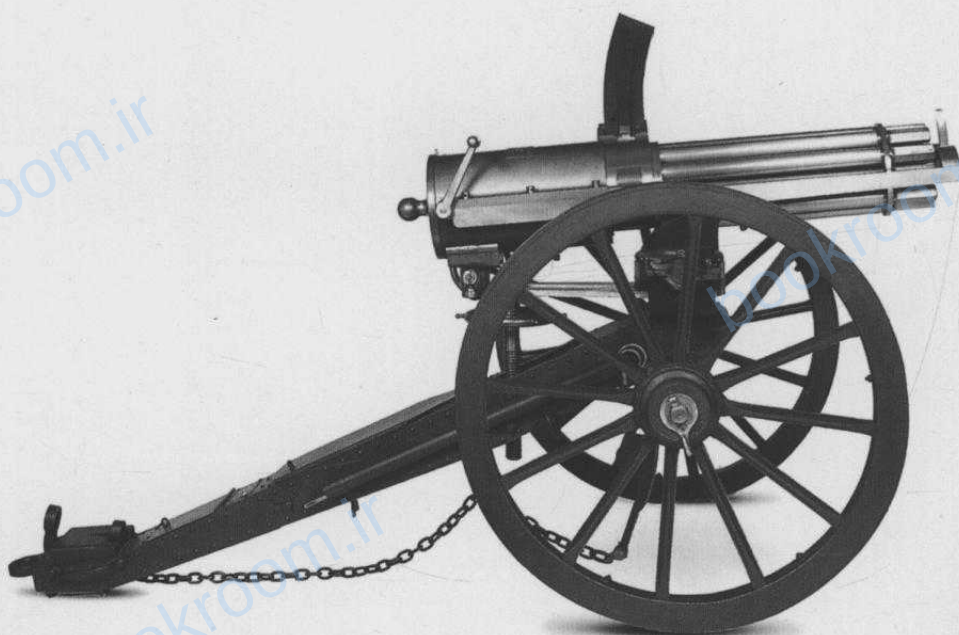

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دایرة المعارف مصوّر

جنگ افزار

تاریخچه سلاح های جنگی از عصر برنز تا عصر ترور

پیش‌گفتار

سیر تحول سلاح‌ها و جنگ‌افزارها کانون داستان تاریخ نظامی‌گری است. هرچند اهداف و مقاصد انسان در جنگ از سپیده‌دم تمدن تا امروز در اساس بی‌تغییر مانده‌اند، تاریخ تسلیحات و فنون [جنگ] فرایندی از انطباق، بازآفرینی و پیش‌رفت کمابیش پیوسته بوده است که در نتیجه‌ی آن فن‌آوری میدان نبرد، به شکلی فزاینده، اثربخش و مرگ‌بارتر از همیشه شده است.

نخستین سلاح‌ها به شکل تبرها و گرزهای سنگی بودند، اما با رواج مفرغ، و پس از آن آهن، این سلاح‌ها به‌تر شدند، پیش‌رفت کردند و بعد جایشان را به سلاح‌های دیگر دادند. از روزگار مصر باستان و آشور تا اوج سده‌های میانه^۱ شمشیر، نیزه و کمان بر میدان نبرد سیطره داشتند، تا این که در سده‌ی چهاردهم سلاح‌های باروتی در اروپا به صحنه آمدند. این اختراع منادی تغییر عظیم در جنگ بود، چرا که قدرت شیمیایی و مکانیکی به کمک توان انسانی آمد و بعد کمابیش جای آن را گرفت؛ فرایندی که در دوره‌ی انقلاب صنعتی، با رشد فزاینده‌ی برد و دقت سامانه‌های تسلیحاتی، هم در زمین و هم در دریا، شتاب بیش‌تری پیدا کرد. در اوایل دهه‌ی ۱۹۰۰ جنگ به آسمان هم رسید و دامنه‌ی قدرت نظامی را به سراسر جهان گسترش داد. هرچند ظهور بمب هسته‌ای در ۱۹۴۵ تصور چشم‌انداز منازعه‌های تمام‌عیار را هم سخت هول‌ناک کرد، از سرعت تغییر فن‌آرانه‌ی سلاح‌های متعارف در ادامه‌ی قرن نکاست. در عصر مدرن، پیش‌رفت فزاینده‌ی سلاح‌های «هوش‌مند» حکایت از انقلابی در جنگ دارد و ما به عصری رسیده‌ایم که در آن ماشین‌های تحت هدایت رایانه‌ای آهسته‌آهسته جای نیروی رزمی انسانی را می‌گیرند.

صفحه‌های پیش‌رو، روایتی تصویری و زیبا را از این فرایند باز می‌گویند و جنگ‌افزارهای مهم و دیگر ابزارهای نظامی را، در پنج‌هزار سال گذشته و در گستره‌ی جغرافیایی وسیعی، نمایش می‌دهند. با این همه، این کتاب عظیم حاصل هم‌کاری تاریخ‌نگاران نظامی برجسته و مشاوران متخصص زرادخانه‌ی سلطنتی^۲، مؤسسه‌ی اسمیتسونین^۳ و دیگر نهادهای تخصصی-چیزی بسیار بیش‌تر از کاتالوگی تسلیحاتی است. این کتاب روایت‌هایی جذاب از نبردهای مهم، روی دادهای تاریخ‌ساز و شخصیت‌هایی تاریخی که میراثشان واقعیت جنگ را دگرگون کرده است ارائه می‌دهد، نقشی را که فن‌آوری‌ها و فنون [جنگی] در تعیین سرنوشت منازعه‌ها بازی کرده‌اند بررسی می‌کند و اثر این روی داده‌ها را بر موازنه‌ی قدرت و مرزگذاری، ظهور و سقوط کشورها و امپراتوری‌ها و مسیر تاریخ انسانی نشان می‌دهد.

فهرست

تا سال ۵۰۰ میلادی

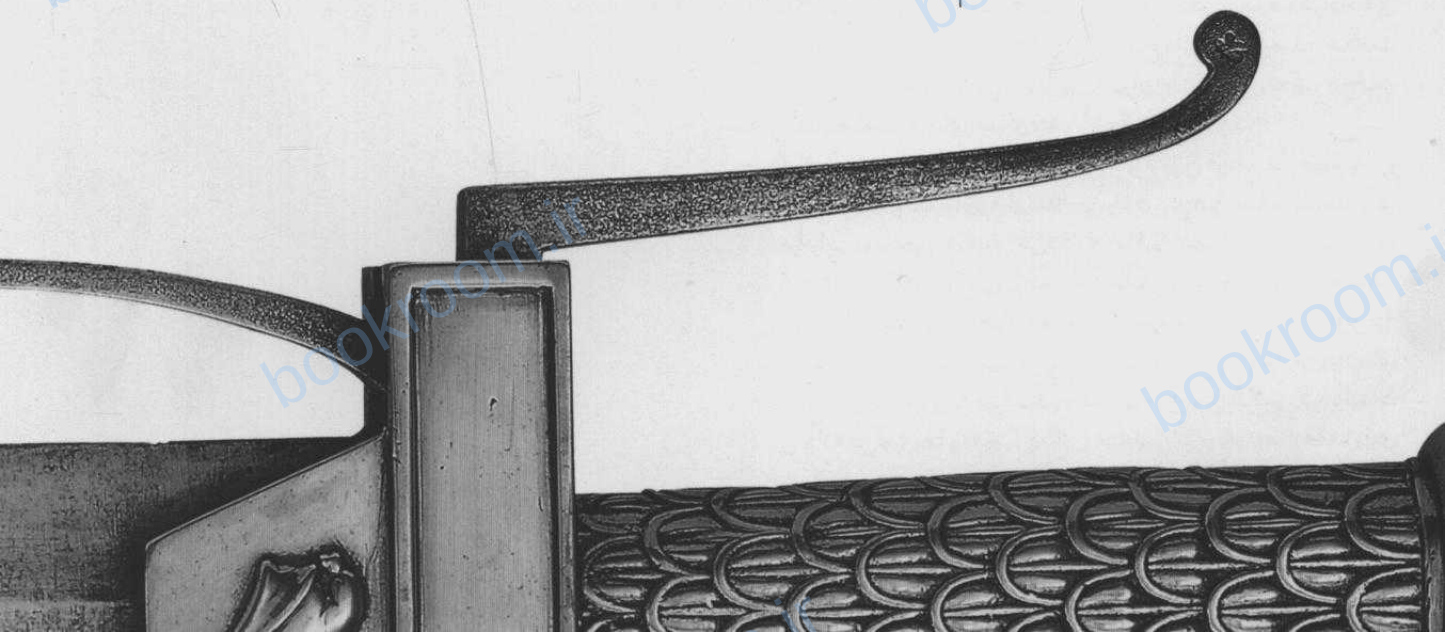
ارابه‌ها و شمشیرها

۱۲	پیش‌گفتار
۱۴	جنگ جویان نخستین
۱۶	سلاح‌های سنگی و استخوانی
۱۸	سلاح‌های فلزی نخستین
۲۰	محاصره‌ی لاچیش
۲۲	جنگ افزارهای مصر باستان
۲۴	هپلیت‌ها و فالانژها
۲۶	زره و سلاح‌های هپلیت‌ها
۲۸	نبرد ایسوس
۳۰	آلمپاس
۳۲	ماشین جنگی رومی‌ها
۳۴	زره و سلاح‌های لژیونرهای روم
۳۶	مهندسی پیروزی رومی‌ها
۳۸	استحکامات رومی قلعه‌ی آربیا
۴۰	دشمنان روم
۴۲	سنت‌های آسیایی
۴۵	جنگ جویان سفالین

از ۵۰۰ تا سال ۱۵۰۰ میلادی

شوالیه‌ها و کمان‌دارها

۴۸	پیش‌گفتار	۴۸	قلعه‌ی بادپام
۵۰	سلاح‌های اروپای اوایل سده‌های میانه	۵۰	باروت کار خودش را می‌کند
۵۲	سلاح و زره وایکینگ‌ها	۵۲	دستگاه‌های محاصره و توپ‌های اولیه
۵۶	انگلو ساکسن‌ها و نورمن‌ها	۵۶	جنگ‌های عربی و ترکی
۵۸	نبرد هاستینگز	۵۸	خاورمیانه
۶۰	سواره‌نظام زره‌پوش در اروپای سده‌های میانه	۶۰	جنگ‌های صلیبی
۶۲	زره و جنگ افزار شوالیه‌ها	۶۲	جنگ‌های آسیای شرقی
۶۴	زره سده‌های میانه	۶۴	زره و جنگ افزار مغول‌ها
۶۶	خودهای شوالیه‌ها	۶۶	مغول‌ها در جنگ
۶۸	نبرد بووین	۶۸	جنگ افزار و زره آسیای شرقی
۷۰	شمشیرهای اروپایی	۷۰	دیوار بزرگ چین
۷۲	پیاده‌نظام سده‌های میانه	۷۲	محاصره و هنر سنگربندی
۷۴	زره و جنگ افزار پیاده‌نظام	۷۴	جنگ افزار دوره‌ی پیش از کلمب
۷۶	کمان‌داران سده‌های میانه	۷۶	آرتک‌ها و گنکیستادرها
۷۸	کمان زنبورکی	۷۸	
۸۰	نبرد کرسی	۸۰	
۸۲	محاصره و هنر سنگربندی	۸۲	

نیزه و باروت

۱۱۴	پیش‌گفتار
۱۱۶	نیزه‌ها و تفنگ‌های فتیله‌ای
۱۱۸	توپ‌خانه‌ی صحرایی و توپ دریایی
۱۲۰	زره و جنگ‌افزار پیاده‌نظام اروپایی
۱۲۲	تفنگ فتیله‌ای
۱۲۴	نبرد کوهستان سفید
۱۲۶	از نیزه تا تپانچه
۱۲۸	زره و جنگ‌افزار سواره‌نظام
۱۳۰	امپراتوری‌های اسلامی در جنگ
۱۳۲	زره و جنگ‌افزار عثمانی‌ها
۱۳۴	نبرد مهاج
۱۳۶	زره و جنگ‌افزار گورکانی‌ها
۱۳۸	منازعه در شرق آسیا
۱۴۰	شمشیرهای شرق آسیا
۱۴۲	جنگ‌افزارهای شرق آسیا
۱۴۴	زره ژاپنی
۱۴۸	جنگ‌های دریایی اروپا
۱۵۰	گالرا رثال
۱۵۴	نبرد لیپانتو

شمخال و سرنیزه

۱۶۲	پیش‌گفتار	۱۹۸	توپ‌ها و توشه‌های دریایی
۱۶۰	ارتش‌های یونیفرم پوش قرن هجدهم	۲۰۰	کازنیدها و دیگر توپ‌های دریایی
۱۶۲	یونیفرم‌های ارتش‌های اروپایی	۲۰۲	جهت‌یابی و ارتباطات در دریا
۱۶۴	سرنیزه‌های گوده‌ای، سرپیچی و شمشیری	۲۰۴	شمشیرهای دریانوردان
۱۶۶	شمشیرهای قرن هجدهم	۲۰۶	نبرد نیل
۱۶۸	تفنگ‌های قرن هجدهم	۲۱۰	یونیفرم افسران نیروی دریایی بریتانیا
۱۷۰	نبرد فُتینوا	۲۱۲	اچ‌ام‌اس ویکتری
۱۷۲	تفنگ‌داران انقلاب آمریکا		
۱۷۶	دگرگونی جنگ محاصره‌ای		
۱۷۸	توپ‌خانه‌ی صحرایی و محاصره‌ای		
۱۸۰	حصر نمور		
۱۸۲	ارتش‌های عصر انقلابی		
۱۸۴	پیاده‌نظام انقلابی و ناپلئونی فرانسه		
۱۸۶	یونیفرم‌های شاسرها و کویراسیرها		
۱۹۰	سلاح‌های جنگ‌های انقلابی و ناپلئونی		
۱۹۲	تفنگ پیکر		
۱۹۴	نبرد واترلو		

صنعت و امپریالیسم

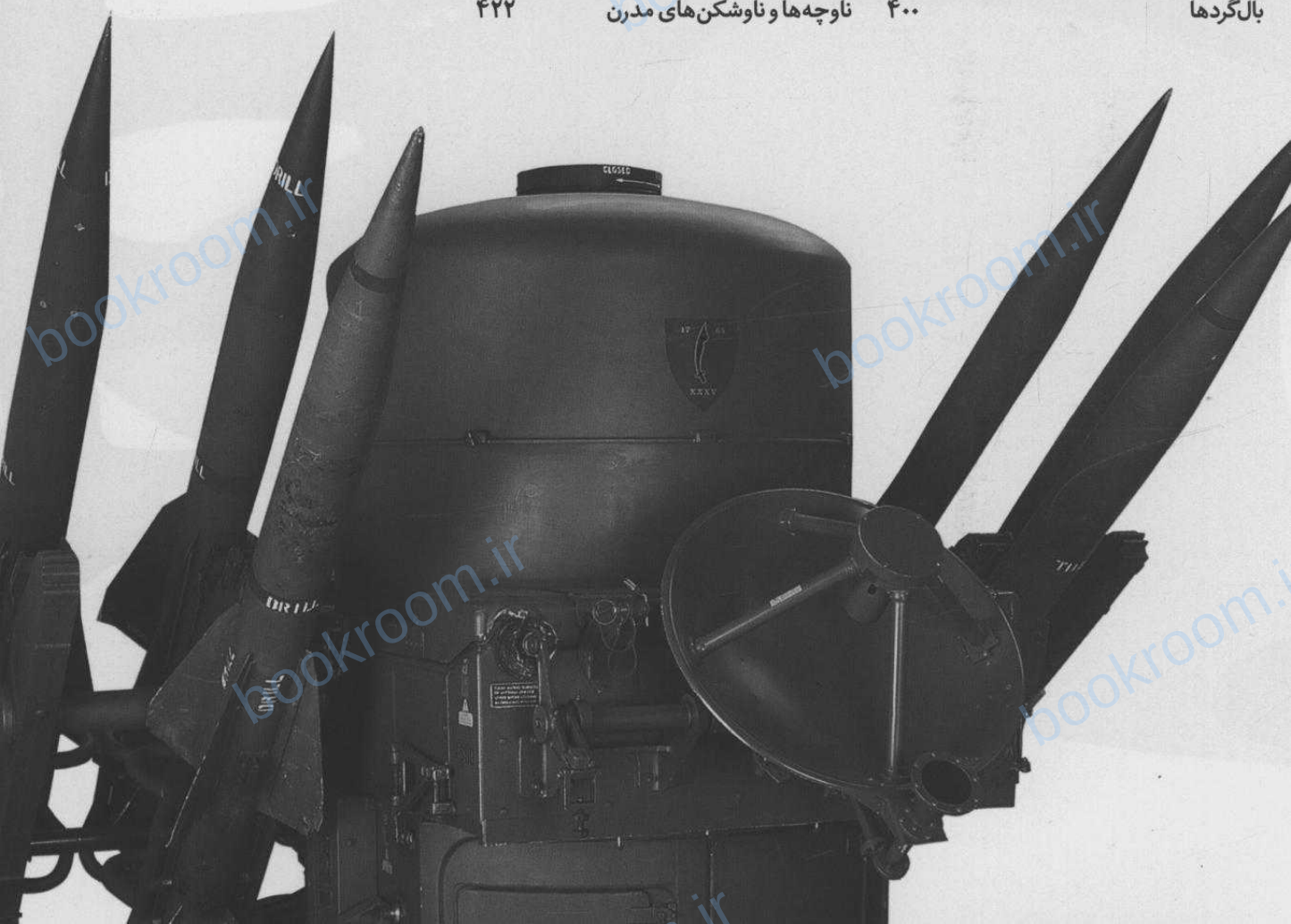
۲۱۸	پیش‌گفتار
۲۲۰	آغاز جنگ‌های مدرن
۲۲۲	شمخال‌های چخماقی و تفنگ‌های ته‌پر
۲۲۶	تپانچه‌های فشنگ‌فلزی
۲۲۸	مسلسل‌های ابتدایی
۲۳۰	یونیفرم‌ها و نشان‌های ارتش‌های قرن نوزدهم
۲۳۲	نبرد انتیتیم
۲۳۴	یونیفرم‌های جنگ داخلی آمریکا
۲۳۸	توپ‌های سرپر
۲۴۰	جنگ‌های امپراتوری‌ها
۲۴۲	مسلسل‌های دستی
۲۴۴	مسلسل‌ها
۲۴۶	تفنگ گتلینگ
۲۴۸	توپ‌های ته‌پر
۲۵۰	قدرت آتش امپراتوری، نبرد ام‌دُرمان
۲۵۲	لباس‌ها و سلاح‌های آفریقا و اقیانوسیه
۲۵۴	تپانچه‌های خودپر
۲۵۶	جنگ دوم بوئر‌ها
۲۵۸	نشان‌های نظامی پیش از ۱۹۱۴
۲۶۰	کشتی‌های بخار و نخستین ناوهای جنگی
۲۶۲	ناوهای جنگی
۲۶۴	نبرد تسوشیما
۲۶۶	میکاسا
۲۷۰	نخستین ناوها
۲۷۲	ازدرا فکن‌ها، ناوشکن‌ها و زیردریایی‌ها

جنگ‌های جهانی

۲۷۶	پیش‌گفتار	۳۴۰	پیاده‌سازی نیروها در نرم‌اندی
۲۷۸	جنگ خاک‌ریزی	۳۴۲	نبردهای هوایی و دریایی
۲۸۰	یونیفرم‌ها و سازوبرگ	۳۴۴	ناوهای هواپیمابر
۲۸۲	مسلسل‌های سنگین	۳۴۶	هواپیماهای ناوشین و مهاجم دریایی
۲۸۴	مسلسل‌های سبک و تپانچه‌های خودکار	۳۴۸	نبرد خلیج لیتِه
۲۸۶	خاک‌ریز بایرنوالد	۳۵۰	تانک‌ها و پیاده‌نظام در جنگ جهانی دوم
۲۸۸	توپ‌های صحرایی و خمپاره‌اندازها	۳۵۲	زره‌پوش‌های رزمی متفقیین
۲۹۰	سلاح‌های نبرد خاک‌ریزی	۳۵۴	زره‌پوش‌های رزمی متحدین
۲۹۲	نبرد آراس	۳۵۶	تانک تی. ۳۴
۲۹۴	تانک‌ها و زره‌پوش‌ها	۳۵۸	جنگ افزارهای ضد تانک
۲۹۶	تانک مارک ۵	۳۶۰	نفربرها، نیم‌زنجیرها و وسایل نقلیه‌ی سبک
۲۹۸	وسایل ارتباطی جنگ جهانی اول	۳۶۲	یونیفرم‌ها و سازوبرگ
۳۰۰	رشد قدرت هوایی	۳۶۴	تفنگ‌های خودپر
۳۰۲	هواپیماهای شناسایی و جنگنده	۳۶۶	سلاح‌های شخصی
۳۰۴	هواپیماهای بمب افکن	۳۶۸	مسلسل‌های آب. سرمایشی و هوا. سرمایشی
۳۰۶	جنگنده‌های ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۲	۳۷۰	توپ خانه
۳۰۸	جنگنده‌های ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۵	۳۷۲	عملیات مارکت گاردن
۳۱۰	بمب افکن‌های ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۲	۳۷۴	یونیفرم و سازوبرگ، نیروهای هوابرد
۳۱۲	بمب افکن‌های ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۵	۳۷۶	جنگ افزارهای نیروهای مقاومت
۳۱۴	دژ پرنده‌ی بوئینگ بی. ۱۷	۳۷۸	بمباران هیروشیما
۳۱۸	بمب‌ها و موشک‌های جنگ جهانی دوم		
۳۲۰	هواپیماهای ترابری، شناسایی و پیام‌رسان		
۳۲۲	ابزارهای ارتباطات و رمزگشایی جنگ جهانی دوم		
۳۲۴	نشان‌های دوره‌ی جنگ‌های جهانی		
۳۲۶	نبردهای دریایی در جنگ جهانی دوم		
۳۲۸	شاه‌کشتی‌ها		
۳۳۰	یواس اس تگزاس		
۳۳۴	ناوها		
۳۳۶	ناوشکن‌ها و محافظ‌ها		
۳۳۸	زیردریایی‌ها		

عصر اتم

۴۲۴	یواس اس جرج واشینگتن	۴۰۲	ای.اچ. ۶۴۰ آپاچی	۳۸۲	پیش‌گفتار
۴۲۸	جنگ فن‌آورانه	۴۰۴	سلاح‌های نیروهای ویژه	۳۸۴	عصر جنگ سرد
۴۳۰	یواس اس دانلد کوک	۴۰۶	نشان‌های عصر مدرن	۳۸۶	بمب‌افکن‌های هسته‌ای و هواپیماهای رهگیر
۴۳۴	زیردریایی‌های پس از جنگ	۴۰۸	دوران معاصر	۳۸۸	یواس اس ناتیلوس
۴۳۶	جنگ در افغانستان	۴۱۲	لاک‌هید اف. ۱۱۷ نایت‌هاک	۳۹۰	چریک‌ها و تروریست‌ها
		۴۱۴	هواپیماهای جنگی و شناسایی الکترونیک	۳۹۲	تفنگ‌های تهاجمی
		۴۱۶	تانک‌های پس از جنگ	۳۹۴	قدرت آتش پیاده‌نظام
		۴۱۸	یونیفرم‌ها و سازوبرگ پیاده‌نظام	۳۹۶	یونیفرم و ساز و برگ تفنگ‌داران دریایی آمریکا
		۴۲۰	تفنگ‌های تک‌تیرانداز	۳۹۸	عملیات سیدر فالز
		۴۲۲	ناوچه‌ها و ناوشکن‌های مدرن	۴۰۰	بال‌گردها

پیش گفتار

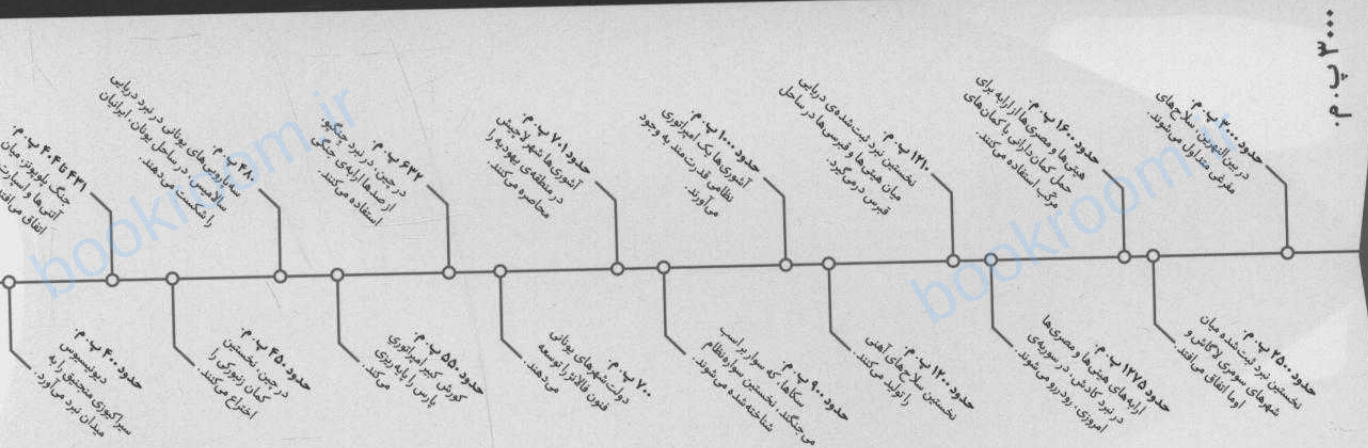
انسان‌های نخستین، برای شکار و جنگ، سلاح‌هایی از چوب و سنگ می‌ساختند. چیزهایی مثل گرز، تبر، نیزه و کمان‌های ساده. رشد تمدن از حدود سال ۳۰۰۰ پ. م. به بعد به پیش‌رفت‌هایی، هم در فن‌آوری و هم در سازمان‌دهی، انجامید.

نخستین پیش‌رفت‌های نظامی آهسته بودند و در طول چند قرن یا حتی هزاره اتفاق می‌افتادند. سلاح‌های سنگی کم‌کم جایشان را به سلاح‌هایی از مواد کارآمدتر-اول مس و مفرغ و بعد آهن و فولاد-دادند. هم‌زمان، با ظهور کمان مرگ‌ب و بعدها کمان زنبورکی، برد و قدرت نفوذی سلاح‌های پرتابی بیش‌تر شد. اختراع وسایل نقلیه‌ی چرخ‌دار و رام کردن اسب باعث تولد ارباب‌های جنگی شد که از مصر تا چین بر میدان‌های نبرد سیطره داشتند، تا این که تمدن‌های یک‌جانشین، به تقلید از جنگ جویان سواری آسیای مرکزی، یاد گرفتند که سوار بر اسب بجنگند. ساخت‌وساز استحکامات نظامی به ظهور هنر جدید جنگ محاصره‌ای انجامید و با ظهور کشتی‌های پارویی جنگی در مدیترانه در قرن هشتم پ. م.، نزارعه به دریا هم رسید.

در جنگ‌های باستانی، شیوه‌ها و سازمان‌دهی جنگی، به طور عمومی، برای موفقیت از برتری فن‌آورانه مهم‌تر بودند. آشوری‌ها با نخستین ارتش حرفه‌ای دائمی جهان در هزاره‌ی اول پ. م. بزرگ‌امپراتوری پیروز شدند و رومی‌ها با ارتشی از لژیون‌های حرفه‌ای، که در مهندسی نظامی هم خبره بودند و جاده، پل، قلعه و استحکامات جنگی می‌ساختند، بر نام‌دارترین امپراتوری باستانی حکومت می‌کردند. هم‌زمان، یونانی‌ها به دلیل مهارت‌های فنی-چه از نظر آرایش‌های مستحکم فالانژی پیاده‌نظامشان و چه از نظر قدرت‌نمایی سه‌پارویی‌ها- کشتی‌های جنگی سبک‌وزنشان، در دریا-معروف بودند.

با این حال، هیچ‌یک از تمدن‌های یک‌جانشین در برابر اقوام کوچ‌نشین-یا، به قول معروف، «بربرها»ی-خارج از مرزهایشان ایمن نبودند. برتری‌های فن‌آوری «تمدنانه» در فلاخن‌ها و کمان‌های زنبورکی در برابر دسته‌های جنگ جویان سواره که در شبیخون زدن و کمین کردن بسیار ماهر بودند چندان اثری نداشتند. شرق و غرب آسیا، هند و اروپا، به دلیل تاخت‌وتازهای سوارکاران کوچ‌نشین آسیای مرکزی، با دشواری‌هایی جدی روبه‌رو بودند.

تاریخ‌های کلیدی

ن توت عنخ آمون. حدود ۱۳۰۰ پ. م.

جنگ ماهابهاراتا. حدود ۱۳۰۰ پ. م.

محاصره‌ی لاجیش. ۷۰۱ پ. م.

